

**Homo
Digitalis**

Αθήνα, 18/12/2020

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ:

Τον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. Κυριάκο Πιερρακάκη

ΚΟΙΝΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗ ΠΡΟΣ:

Τον Υφυπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, αρμόδιο για θέματα Ψηφιακής Στρατηγικής, κ. Γρηγόρη Ζαριφόπουλο

ΘΕΜΑ: Ανοιχτή επιστολή προς τον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης σχετικά με σχόλια που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης για τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Η παρούσα επιστολή σας αποστέλλεται από τη Homo Digitalis Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία. Η Homo Digitalis αποτελεί Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία με έδρα την Αθήνα και έτος ίδρυσης το 2018. Σκοπός της είναι η προαγωγή και προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στον τομέα της τεχνολογίας και της κοινωνίας της πληροφορίας στην Ελλάδα.

Με την παρούσα θα θέλαμε καταρχήν να σας συγχαρούμε την πρωτοβουλία και την υλοποίηση της Βίβλου. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της χώρας μας είναι, ως οφείλει, σημαντική προτεραιότητα αν θέλουμε να διεκδικούμε μία σημαντική θέση ανάμεσα στα πλέον καινοτόμα κράτη της διεθνούς κοινότητας. Η ανάπτυξη είναι πλέον άρρηκτα συνδεδεμένη με το ψηφιακό περιβάλλον και δηλώνουμε ιδιαίτερως χαρούμενοι που το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης δείχνει να κινείται στη σωστή κατεύθυνση.

Η δημόσια διαβούλευση για τη Βίβλο και το πλήθος σχολίων που υποβλήθηκαν σε αυτήν από ιδιώτες και φορείς της κοινωνίας των πολιτών αποδεικνύει το έμπρακτο ενδιαφέρον της κοινωνίας για το ζήτημα του ψηφιακού μετασχηματισμού.

Σας στέλνουμε την παρούσα επιστολή, ώστε να σας κοινοποιήσουμε εν συνόλω τα σχόλια τα οποία υποβάλαμε στη δημόσια διαβούλευση για τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού. Ευελπιστούμε να συνεισφέρουν στην περαιτέρω βελτίωση του κειμένου και στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου.

Ενότητα Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού	Σχόλιο
Κεφάλαιο 4	<p>Είναι απαραίτητο να συμπεριληφθεί ως ρητή αναφορά ότι “η ΒΨΜ διέπεται από το το ενωσιακό και εθνικό ρυθμιστικό πλαίσιο για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Συγκεκριμένα, το Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων καθώς και κάθε Εθνικού προσαρμοστικού του νόμου υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Κατευθυντηρίων Γραμμών, Οδηγιών και Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων και της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα”.</p> <p>Επιπροσθέτως, δεδομένο ότι έχει μια γενικότερη “τεχνική κατεύθυνση” η Βίβλος, θα ήταν χρήσιμο στις δομικές αρχές που απαριθμούνται στη σελ. 22 επόμενα, να προστεθεί ρητά η “Προστασία Δεδομένων από το σχεδιασμό και εξ’ορισμού”, καθώς ήδη αναφέρεται η “Ασφάλεια από το σχεδιασμό”.</p>
Κεφάλαιο 4	<p>Σε συνδυασμό με το πληροφοριακό σύστημα για την υποβολή της ΑΠΔΠΧ, ιδανική θα ήταν η πρόβλεψη για αύξηση του προϋπολογισμού της και του προσωπικού το οποίο απασχολεί. Είναι κρίσιμο να αυξηθεί η χρηματοδότηση και εν γένει η υποστήριξη στα εποπτικά όργανα που θα διαδραματίσουν καίριο και ουσιαστικό ρόλο στην εφαρμογή των προβλεπόμενων στην ΒΨΜ.</p>
Ενότητα 5.2.5	<p>Για όλους τους ρόλους που περιλαμβάνονται στην ενότητα 5.2.5, θα ήταν χρήσιμο να τεθούν ορισμένα ελάχιστα προαπαιτούμενα, που θα πρέπει να πληρούν οι εμπλεκόμενοι. Στα προαπαιτούμενα αυτά, θα έπρεπε να περιλαμβάνονται η σχετική εμπειρία, σχετική τίτλοι σπουδών καθώς και πιστοποιήσεις.</p> <p>Π.χ.: “Ο ανάδοχος του κάθε ρόλου θα επιλέγεται βάσει επαγγελματικών προσόντων και ιδίως βάσει της εμπειρογνώσιας που διαθέτει στον συγκεκριμένο τομέα”</p>
Ενότητα 5.2.5	<p>Ειδικός Νομικών Θεμάτων Δράσης (Legal Matters Owner): Υπάρχει περιορισμένη επεξήγηση του συγκεκριμένου ρόλου. Χρειάζεται συνεκτικότερη και αναλυτικότερη επεξήγηση του. Συγκεκριμένα, θα εξυπηρετούσε να αναλυθούν οι αρμοδιότητες του, η εξουσίες του και ο ρόλος του στο μεγαλύτερο σύνολο. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε ευκολότερα να προσδιοριστούν και τα κριτήρια που θα πρέπει να πληροί.</p>
Ενότητα 6.6	<p>Τα δεδομένα θα πρέπει να αναρτώνται σε μορφή που είναι εύκολα επεξεργάσιμη. Πρέπει να αποτελέσει αντιπαράδειγμα ο τρόπος ανάρτησης pdf εγγράφων στο Διαύγεια και η λειτουργικότητά του.</p>
Ενότητα 7.5.3	<p>Σελ. 112: «Ανάπτυξη κεντρικού μηχανισμού υποστήριξης της Ψηφιακής Καινοτομίας» → Θα πρέπει οι συγκεκριμένες δράσεις εκπαίδευσης, ενημέρωσης και μεταφοράς τεχνογνωσίας να λάβουν χώρα με εύχρηστα εργαλεία και ασφαλείς πλατφόρμες που σέβονται την ιδιωτική ζωή και τα δεοντολογικά πρότυπα,</p>

	σύμφωνα με το Σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση (2021-2027) της ΕΕ.
Ενότητα 7.6.2	<p>Σελίδα 117: Σύμφωνα με τη Λευκή Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Τεχνητή Νοημοσύνη, η χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης δε συνεπάγεται μόνο ευκαιρίες, αλλά και κινδύνους.(1) Ειδικότερα, η Τεχνητή Νοημοσύνη ενδέχεται να έχει ανεπιθύμητες επιπτώσεις στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ανθρώπων. Παρατηρείται(2) ότι μπορεί να επηρεαστούν δικαιώματα, όπως η ελευθερία της έκφρασης, η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η αρχή της ισότητας, η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής. Επιπροσθέτως, η χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης ελλοχεύει κινδύνους για την ασφάλεια και την αποτελεσματική λειτουργία του καθεστώτος ευθύνης. Η Λευκή Βίβλος αναφέρει χαρακτηριστικά: <i>“Για παράδειγμα, ως αποτέλεσμα σφάλματος στην τεχνολογία αναγνώρισης αντικειμένων, ένα αυτόνομο όχημα μπορεί εσφαλμένα να εντοπίσει ένα αντικείμενο στο δρόμο και να προκαλέσει ατύχημα, που έχει ως συνέπεια τραυματισμούς και υλικές ζημιές”</i>.</p> <p>Ως εκ τούτου, προκειμένου να προληφθούν και να αντιμετωπιστούν οι συγκεκριμένοι κίνδυνοι, απαιτείται ένα ισχυρό κανονιστικό πλαίσιο για την Τεχνητή Νοημοσύνη. Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού οφείλει να συμβαδίζει με τις κατευθυντήριες γραμμές της ομάδας εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου, όπως αυτή συστήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή(3), με ρητή αναφορά τους:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανθρώπινη παρέμβαση και εποπτεία, • Τεχνική στιβαρότητα και ασφάλεια, • Ιδιωτική ζωή και διακυβέρνηση των δεδομένων, • Διαφάνεια, • Πολυμορφία, απαγόρευση των διακρίσεων και δικαιοσύνη, • Κοινωνική και περιβαλλοντική ευημερία και • Λογοδοσία. <p>Εναλλακτικά, οι συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές θα μπορούσαν να ενταχθούν στο κεφάλαιο 4 της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού με επιμέρους ανάλυση.</p> <p>(1) https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_el_1.pdf</p> <p>(2) Έρευνα του Συμβουλίου της Ευρώπης, με βάση την οποία η χρήση της ΤΝ μπορεί να επηρεάσει μεγάλο αριθμό θεμελιωδών δικαιωμάτων, https://rm.coe.int/algorithms-and-human-rights-en-rev/16807956b5</p> <p>(3) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0168&from=GA</p>
Ενότητα 8.1	Για την προμήθεια υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, όπως αυτή περιγράφεται στις σελίδες 127,130 και 143 απαιτείται να τίθενται συγκεκριμένα κριτήρια. Κατά τη θέση των κριτηρίων αυτών είναι κρίσιμο να υπογραμμίζονται τα κριτήρια τα οποία δεν πληρούν οι δημόσιες υποδομές σε περίπτωση που η προμήθεια του υπολογιστικού νέφους πρέπει να γίνει από ιδιώτη και να γίνεται σχετική αιτιολόγηση.

<p>Ενότητα 8.1</p>	<p>Σελ. 131: “Παράλληλα με την προμήθεια εμπορικών λογισμικών θα διερευνηθεί η προμήθεια υπηρεσιών τεχνικής υποστήριξης για για ισοδύναμα λογισμικά ανοικτού κώδικα.”</p> <p>→ Η χρήση του ελεύθερου λογισμικού/λογισμικού ανοιχτού κώδικα από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, δύναται να έχει πολλαπλά οφέλη τόσο στην εξοικονόμηση πόρων όσο και στην ανάπτυξη της καινοτομίας, της διαφάνειας, της διασύνδεσης, κλπ. Η εμπειρία από προηγμένα ευρωπαϊκά κράτη (Γερμανία, Γαλλία, Ισπανία, κλπ) όσο και διεθνώς, έχει αποδείξει πως η ενσωμάτωση τέτοιων τεχνολογιών στην δημόσια διοίκηση έπαιξε κομβικό και όχι προσεταιριστικό ρόλο στον ψηφιακό μετασχηματισμό. Στο παρόν κείμενο, η αναφορά σε τέτοιου είδους λογισμικά εξαντλείται σε μια πρόταση διερεύνησης τυχόν προμήθειας υπηρεσιών τεχνικής υποστήριξης. Είναι χρήσιμο να αναφερθεί στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού αν υπάρχει κάποια περαιτέρω πρόβλεψη σχετικά με το κατά πόσο θα μπορούσε η Βίβλος να διαπερνάται οριζόντια απο την υιοθέτηση τέτοιων βέλτιστων πρακτικών -όπου δύναται- και σε ποιο βαθμό η δημόσια διοίκηση θα μπορούσε να τις ενσωματώσει.</p>
<p>Ενότητα 8.3</p>	<p>Εν γένει στη Δημόσια Διοίκηση υπάρχει μια μεγάλη ασάφεια και σύγχυση ως προς τους ρόλους και τις ευθύνες των εμπλεκόμενων φορέων και Υπουργείων, από πλευράς Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Για πολλές επεξεργασίες ο προσδιορισμός του Υπευθύνου της επεξεργασίας είναι ιδιαίτερος δύσκολος, έως και ακατόρθωτος τόσο για τους πολίτες όσο για την ίδια τη Διοίκηση. Συνεπώς, στο πλαίσιο της πληρότητας της ΒΨΜ και της διασφάλισης της πλήρους ευθυγράμμισης της με το ενωσιακό και εθνικό ρυθμιστικό καθεστώς για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, είναι επιτακτικό να γίνει στην παρούσα ρητός προσδιορισμός για τον ρόλο όλων των εμπλεκόμενων μερών (Υπεύθυνοι, Εκτελούντες, Συνυπεύθυνοι, Αυτοτελώς Υπεύθυνοι). Μόνο έτσι η συμμόρφωση του Δημοσίου θα γίνει ενιαία, έχοντας εξαρχής ξεκάθαρους και ευδιάκριτους ρόλους. Ένας τέτοιος προσδιορισμός θα εισφέρει σημαντικά όχι μόνο στη συμμόρφωση της Διοίκησης με το νομικό πλαίσιο προστασίας προσωπικών δεδομένων, αλλά και στον εξορθολογισμό της Διοίκησης, των οργανογραμμάτων και της διαλειτουργικότητας των συστημάτων και των φορέων.</p>
<p>Ενότητα 8.3.1</p>	<p>Σε συνδυασμό με το πληροφοριακό σύστημα για την υποβολή της ΑΠΔΠΧ, ιδανική θα ήταν η πρόβλεψη για αύξηση του προϋπολογισμού της και του προσωπικού το οποίο απασχολεί. Θεωρείται κρίσιμο να αυξηθεί η χρηματοδότηση και εν γένει η υποστήριξη στα εποπτικά όργανα που θα διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στην εφαρμογή των προβλεπόμενων στην ΒΨΜ. Επίσης, το πληροφοριακό σύστημα που θα αναπτυχθεί για την ΑΠΔΠΧ θα μπορούσε να είναι διαλειτουργικό και να χρησιμοποιείται συνδυαστικά και από άλλες κρίσιμες για την ψηφιακή αγορά εποπτικές αρχές όπως η ΕΕΤΤ, ο συνήγορος του Καταναλωτή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, η ΕΑΔ, η Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας και η ΑΔΑΕ.</p>
<p>Ενότητα 8.3.1</p>	<p>Εν γένει η συμμόρφωση του Δημοσίου αντιμετωπίζεται από την τεχνική της διάσταση. Το σκέλος “Διαμόρφωση σχεδίου δράσης προκειμένου η Δημόσια Διοίκηση να επεξεργάζεται τα προσωπικά δεδομένα με ασφάλεια και τηρώντας πλήρως τον Γενικό Κανονισμό για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ)</p>

	και τους κανόνες της Ε.Ε. για την ιδιωτικότητα” θα πρέπει να καλύψει το οργανωτικό και νομικό σκέλος της συμμόρφωσης.
Ενότητα 8.4	Σελ. 154: "Εξασφάλιση προσβασιμότητας των ψηφιακών λύσεων από άτομα με αναπηρία" Είναι απαραίτητη η αξιολόγηση του επιπέδου προσβασιμότητας κάθε Διαδικτυακής παρουσίας των δημοσίων φορέων και ο έλεγχος της συμμόρφωσης τους με τους ισχύοντες κανόνες που θέτει το ελληνικό Πλαίσιο Πιστοποίησης Δημόσιων Διαδικτυακών Τόπων (ΠΠ-ΔΔΤ). Επιπλέον, πέραν των παρεχόμενων μέσω του Διαδικτύου, πρέπει να εξασφαλίζονται πολλαπλά κανάλια παροχής υπηρεσιών (π.χ., τηλεφωνικά, με φυσική επίσκεψη) ώστε να καταστεί εφικτή η προσβασιμότητα από άτομα που δεν χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο.
Ενότητα 8.5	Σελ 162: “Λειτουργία πλατφόρμας προστασίας ιστοτόπων έναντι κυβερνοεπιθέσεων” Με την εφαρμογή και λειτουργία ειδικών τεχνολογικών λύσεων για την αντιμετώπιση περιστατικών άρνησης υπηρεσίας (denial of service) και επιθέσεων σε επίπεδο εφαρμογών (application-level attacks) καλύπτεται ένα περιορισμένο εύρος πιθανών κυβερνοεπιθέσεων. Σε πρόσφατη έκθεση του ENISA (Οκτώβριος 2020), σημειώνεται ότι τα προαναφερόμενα δύο περιστατικά αποτελούν μόνο 2 από τις συνολικά 15 κυριότερες απειλές για την ασφάλεια των πληροφοριών. Συνιστάται να εξεταστεί η εφαρμογή ενός μεγαλύτερου φάσματος μηχανισμών για την περαιτέρω προστασία τόσο των ιστοτόπων ειδικότερα όσο και των πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων γενικότερα.
Ενότητα 9.1	Σελίδα 166: Υπενθυμίζονται οι διατάξεις των άρθρων 37 έως 39 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (GDPR), καθώς και αυτές των άρθρων 6 έως 8 του ν. 4624/2019, σύμφωνα με τις οποίες δημιουργείται η υποχρέωση ορισμού υπεύθυνων προστασίας δεδομένων (ΥΠΔ) σε δημόσιους φορείς. Στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού του κράτους, η προστασία των προσωπικών δεδομένων και των δικαιωμάτων των πολιτών αποτελεί αναγκαίο και σημαντικό προαπαιτούμενο.
Ενότητα 9.2.2	“Βελτίωση της ασφάλειας των πληροφοριών του τομέα της υγείας και διαχείριση της συγκατάθεσης του πολίτη για την πρόσβαση στα δεδομένα του”: <ol style="list-style-type: none"> 1. Να διορθωθεί ο τίτλος του ISO από 27000 σε 27001 και εφόσον θα ακολουθηθεί αυτός ο τρόπος διασφάλισης της ποιότητας προστασίας των πληροφοριών, να προστεθεί και το ISO 27701:2019. 2. Χρειάζεται συγκεκριμενοποίηση της αναφερόμενης “συγκατάθεσης”. Συγκεκριμένα, τι στοιχεία θα έχει, σε ποιους θα δίνεται, για τι χρήσεις θα ισχύει.
Ενότητα 9.3	Από το 2010 δεν έχει αναθεωρηθεί η ήδη ελλιπής νομοθεσία για την τηλεργασία. Εδώ και αρκετούς μήνες αναμένεται το σχετικό νομοσχέδιο. Η τηλεργασία πρέπει να αποτελέσει μία άμεση νομοθετική πρωτοβουλία, στην οποία θα εξειδικεύονται οι απαιτήσεις για ζητήματα ασφάλειας δεδομένων, αποθήκευσης δεδομένων, επαγγελματικού εξοπλισμού και δικτύου, ευθύνης

	των εργαζομένων και του Δημοσίου, δικαιωμάτων των εργαζομένων, αποζημιώσεις κ.α.
Ενότητα 9.4	<p>Σελίδα 222: “Υπηρεσίες Τηλεδιάσκεψης σε δικαστήρια και σωφρονιστικά καταστήματα”:</p> <p>Η ιδιαίτερα ευαίσθητη φύση των δεδομένων των μερών της δίκης και των παρευρισκομένων σε συνεδριάσεις δικαστηρίων, καθώς και σε σωφρονιστικά καταστήματα, καθώς και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον πολιτών (μερίδας ή της πλειοψηφίας) για σημαντικές δικαστικές υποθέσεις πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά το σχεδιασμό των συστημάτων και του κανονιστικού και νομοθετικού σχεδίου λειτουργίας αυτών, ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη αποτελεσματικότητα και ασφάλεια των συστημάτων.</p> <p>Επίσης, απαιτείται τροποποίηση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της δημοσιότητας της διαδικασίας και με τεχνικά μέσα.</p>
Ενότητα 9.4	<p>Ιδιαίτερα σημαντική είναι η ψηφιοποίηση του αρχείου των υποθηκοφυλακείων. Το γεγονός ότι όλα τα συμβόλαια, τα βάρη και οι αξιώσεις, εκατοντάδων χρόνων βρίσκονται σε φυσικό αρχείο και μόνο στα έμμισθα και άμισθα υποθηκοφυλακεία της χώρας αποτελεί σημαντική τροχοπέδη για την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου των πολιτών ως προς τα εμπράγματα δικαιώματά τους.</p>
Ενότητα 9.4	<p>Η χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης στον τομέα της Δικαιοσύνης αποτελεί μια καινοτομία που μπορεί να φέρει θετικά αποτελέσματα όσον αφορά τη λειτουργία των δικαστικών υπηρεσιών, όπως την ασφαλή και λειτουργική αποθήκευση αρχείων και τη γρήγορη και αποτελεσματική εύρεση αυτών. Σε άλλους επιμέρους τομείς της Δικαιοσύνης, αντίστοιχα τεχνολογικά μέσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για προγνωστική αστυνόμευση, την αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων, ή τη δημιουργία προφίλ (profiling) και τη λήψη βιομετρικών δεδομένων. Προκειμένου ο τομέας της Δικαιοσύνης να προχωρήσει στην υιοθέτηση τέτοιων μέσων, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα θεμελιώδη δικαιώματα των χρηστών, όπως για παράδειγμα η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η προστασία της ιδιωτικής ζωής και το δικαίωμα πρόσβασης σε δίκαιη δίκη. Επίσης, πρέπει να έχει διεξαχθεί αντίστοιχη εκτίμηση αντικτύπου. Στόχος του εκσυγχρονισμού πρέπει να αποτελεί ο κατάλληλος εφοδιασμός του τομέα, αλλά και η ασφάλεια των πολιτών.</p> <p>Τα εργαλεία αυτοματοποιημένων αποφάσεων και δημιουργίας προφίλ που στηρίζονται στην τεχνολογία Τεχνητής Νοημοσύνης σχεδιάζονται με την προοπτική λειτουργίας βάσει συγκεκριμένων και προκαθορισμένων πληροφοριών και όρων χρήσης που μπορεί να είναι ελλιπή, λανθασμένα ή μεροληπτικά. Κατά συνέπεια, τα αποτελέσματα που προκύπτουν θα είναι λανθασμένα ή μεροληπτικά.(4,5) Επίσης, σύμφωνα με τη Λευκή Βίβλο όπως αυτή δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή</p> <p><i>“Η ανθρώπινη εποπτεία συμβάλλει στη διασφάλιση ότι ένα σύστημα ΤΝ δεν υπονομεύει την ανθρώπινη αυτονομία ούτε προκαλεί άλλες δυσμενείς επιπτώσεις. Ο στόχος για μια αξιόπιστη, ηθική και ανθρωποκεντρική ΤΝ μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την εξασφάλιση κατάλληλης συμμετοχής των ανθρώπων στις εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης υψηλού κινδύνου”.</i></p> <p>Λαμβάνοντας τα ανωτέρω υπόψη, προτείνουμε να δοθεί διευκρίνηση σχετικά με την αναφορά στη χρήση τεχνητής νοημοσύνης για την “προετοιμασία</p>

	<p>αποφάσεων” και όπου είναι δυνατόν αναφορά στην αναγνώριση των κινδύνων που προβλέπονται.</p> <p>(4) Ορισμένοι αλγόριθμοι τεχνητής νοημοσύνης, όταν χρησιμοποιούνται για την πρόβλεψη της υποτροπής στη διάπραξη εγκλημάτων, μπορούν να χαρακτηρίζονται από έμφυλη ή φυλετική μεροληψία, δίνοντας ως αποτέλεσμα διαφορετική πιθανότητα υποτροπής για γυναίκες αντί για άνδρες ή για ημεδαπούς έναντι αλλοδαπών. Πηγή: Tolan S., Miron M., Gomez E. and Castillo C. "Why Machine Learning May Lead to Unfairness: Evidence from Risk Assessment for Juvenile Justice in Catalonia", Best Paper Award, International Conference on AI and Law, 2019</p> <p>(5) Ορισμένα προγράμματα τεχνητής νοημοσύνης για την ανάλυση προσώπου χαρακτηρίζονται από έμφυλη ή φυλετική μεροληψία, και εμφανίζουν μικρότερα ποσοστά λάθους στον προσδιορισμό του φύλου ανθρώπων με πιο ανοιχτή απόχρωση δέρματος, αλλά υψηλά ποσοστά λάθους στον προσδιορισμό του φύλου γυναικών με πιο σκούρα απόχρωση δέρματος. Πηγή: Joy Buolamwini, Timnit Gebru; Proceedings of the 1st Conference on Fairness, Accountability and Transparency, PMLR 81:77-91, 2018</p>
Ενότητα 9.4	<p>Σελ 226: Αναφορικά με την “ομογενοποίηση των απαιτούμενων δικαιολογητικών για την ηλεκτρονική έκδοση και παραλαβή των πιστοποιητικών”, θα πρέπει να γίνει ρητή πρόβλεψη για προτεραιοποίηση δικαιολογητικών που εκδίδονται ηλεκτρονικά.</p> <p>Με τον τρόπο αυτό θα εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη εξυπηρέτηση των πολιτών και η συνέχεια στο έργο της Διοίκησης, καθώς οι πολίτες θα δύνανται να προχωρήσουν στην έκδοση πιστοποιητικών αποκλειστικά με ηλεκτρονικά μέσα.</p>
Ενότητα 9.17.2	<p>Σελ. 340: “Στόχος του έργου είναι η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος, που θα διαλειτουργεί όπου απαιτείται με τα συστήματα της Ελληνικής Αστυνομίας –όπως το σύστημα Χαρτογράφησης Κυκλοφορίας Αλλοδαπών”</p> <p>Απαιτείται ειδική νομοθετική πρόβλεψη για τη διαλειτουργικότητα του συστήματος και την πρόσβαση της ΕΛ.ΑΣ. στα δεδομένα που αποθηκεύονται στο ολοκληρωμένο σύστημα, πέραν της τήρησης των νομικών εγγυήσεων που προβλέπονται στο νομικό πλαίσιο προστασίας προσωπικών δεδομένων. Δεδομένης της πιθανότητας πρόσβασης και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής (Frontex) στο ολοκληρωμένο σύστημα, απαιτείται επίσης σχετική νομοθετική πρόβλεψη και τήρηση των οικείων νομικών εγγυήσεων.</p>

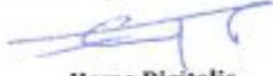
Τα ως άνω σχόλια έχουν ήδη προστεθεί στη δημόσια διαβούλευση ([Ανοιχτή δημόσια διαβούλευση για τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025 | Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης \(opengov.gr\)](#)).

Τίθενται υπόψη σας με την παρούσα επιστολή με σκοπό την άμεση, πλήρη και ενδελεχή σας ενημέρωση σχετικά με το θέμα.

Σας καλούμε να λάβετε υπόψη σας τα σχόλια που καταθέτουμε κατά τη διαμόρφωση της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού. Θεωρούμε ότι μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά στη διαμόρφωση και στην υλοποίηση ενός ιδιαίτερα επιτυχημένου μετασχηματισμού, ο οποίος θα καταστήσει τη χώρα μας πρωταγωνιστή στον τομέα της καινοτομίας, συμβάλλοντας τα μέγιστα στην ανάπτυξη του κράτους, της οικονομίας και της ευημερίας των πολιτών. Παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε σχετική συζήτηση.

Με εκτίμηση,

Το Δ.Σ. της Homo Digitalis

Homo Digitalis
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία
Παράλου 12 Αθήνα τ.κ. 11854
Α.Φ.Μ. 997028505- ΔΟΥ: ΣΤ' Αθηνών
info@homodigitalis.gr